

Tid og timing – et metodisk perspektiv på produktionsanalyse

Hanne Bruun and Kirsten Frandsen

MedieKultur 2017, 62, 119-133

Published by SMID | Society of Media researchers In Denmark | www.smid.dk
The online version of this text can be found open access at www.mediekultur.dk

Abstract

In recent years, media production studies have grown into a thriving field of research, which has given rise to a discussion of the theoretical and methodological approaches it employs (Paterson et al., 2016; Frandsen, 2007; Bruun, 2010, 2016b). This article is a contribution to this development. The focal point is a discussion of how time and timing are important in media production research. The article points out that time is not just a matter of the amount of time that researchers have for their data collection. In production studies, the researcher constructs the object for analysis, and time is to be considered depending on the type of analytical object you are trying to create, on the temporality that is present in the production process behind specific genres and subject areas, and on the changes the media are undergoing. A particular aspect of time is timing, which has both a performative and a strategic dimension. The importance of time and timing will be illustrated with examples from our own and other researchers' projects.

Indledning

Gennem de senere år har medieproduktionsanalyse fået en opblomstring som forskningsfelt. Den voksende interesse har resulteret i en række bidrag, hvor der ikke mindst er fokus på at præsentere resultater af konkrete studier (Hesmondhalg, 2006; Bruun & Frandsen,

2007; Caldwell, 2008; Mayer, Banks & Caldwell, 2009). Den prioritering afspejler først og fremmest, at medielandskabet er under en voldsom forandring, hvor vilkårene for produktion er stærkt påvirkede, og at der derfor er særdeles interessante indsigter at hente i de nye studier. Men prioriteringen af at præsentere resultater afspejler også, at man i medieproduktionsanalyser har en særlig udfordring med at få adgang til forskningsgenstanden. Der knytter sig derfor fortsat et skær af eksklusivitet til konkrete studier, der betyder, at resultaterne har en tendens til at få forrang, og feltet derfor fremstår relativt empiriorienteret fremfor teori- og metodeorienteret.

Opblomstringen betyder ikke desto mindre, at der også er kommet flere nye bidrag, hvor de teoretiske for-forståelser eller metodiske udfordringer i medieproduktionsanalyse diskuteres i et lidt bredere perspektiv med henblik på at konsolidere og videreudvikle det som selvstændigt forskningsfelt (Paterson et al., 2016; Bruun, 2010, 2016b; Hesmondhalg & Baker, 2011; Frandsen, 2007). Denne artikel ønsker at bidrage til at styrke disse tiltag ved at se nærmere på betydningen af tid. Udgangspunktet er, at tid spiller en meget vigtig rolle i medieproduktionsanalyse, fordi analysegenstanden – en produktionsproces – ikke har samme håndgribelige og tilgængelige karakter som fx en medietekst. Analysegenstanden er i høj grad forskerens konstruktion, og forudsætningen herfor er, at forskeren kan få adgang til at konstruere den.

David Ryfe (2016) har allerede taget hul på diskussionen af tid, som et særligt vigtigt parameter i produktionsanalyser. Med udgangspunkt i nyhedsforskning konstaterer han, at "scholars are using less and less time in the field spread over fewer and fewer years" (Ryfe, 2016, p. 40). For Ryfe er den mindre mængde tid, som forskeren bruger ude i felten, et alvorligt problem – først og fremmest fordi hans tilgang er etnografisk nyhedsforskning. Hermed knytter hans forskningsinteresse sig til kultur, og hans metodiske tilgang er funderet i en teoretisk forståelse af, at kultur bl.a. udfolder sig i mellem menneskelige interaktioner, som forskeren derfor skal have tidsmæssige og i den forbindelse også rummæssige muligheder for at iagttage eller blive en del af. Interaktioner imellem personer i et redaktionslokale er i det perspektiv et godt vindue til kulturen i journalistik. Hans tilgang er funderet i en grundlæggende opfattelse af, at det er kulturen, som informerer journalisters handlinger og produktion i et nyhedsmiljø, hvor teknologiske og økonomiske forandringer sætter sig igennem med stor styrke (Ryfe 2016, p. 46). Af disse ontologiske årsager udpeger Ryfe tid som medieproduktionsanalyseres væsentligste metodiske udfordring, og årsagen skal findes i forandringer i mediebranchen og i forskningen.

Vi er helt enige med Ryfe i, at tid udgør en meget væsentlig metodisk udfordring for medieproduktionsanalyser. Bl.a. fordi det, som han beskriver, i sig selv kan tage ret lang tid at forhandle sig til adgang og at det, som allerede nævnt, kræver tid at konstruere analysegenstanden. Men vi ønsker i det følgende at udvide diskussionen, fordi han har et erkendelsesmæssigt samt et medie- og genremæssigt relativt smalspektret udgangspunkt. Hans analyse af tid, som noget der er mangel på, er særdeles relevant, når man interesserer sig for dagbladsnyheder fra etnografiens brede, eksplorative, kulturorienterede perspektiv. Men

hvad sker der, når vi bevæger os ud over den forskningsgenstand samt de grundantagelser og spørgsmål, der ligger i den tilgang?

Vi vil i det følgende skitsere, hvordan de metodiske udfordringer, der knytter sig til tid, er mere mangfoldige. Det sker ved at se på *tid i to dimensioner*. Først vil vi se nærmere på, hvordan der er forskellige tidsdimensioner indlejret i produktion af forskellige genrer og produktion til forskellige medier domineret af specifikke symbolformer, fx de audio-visuelle, de visuelle, de tekstlige og kombinationer af disse. Nogle af nyhedsetnografiens udfordringer med at finde et stabilt, fysisk iagttagelsespunkt, som Ryfe især ser udspringe af digitaliseringen, har faktisk i mange år udgjort et metodisk grundvilkår for forskere, der har beskæftiget sig med produktion af specifikke tv-genrer og spillefilm. Og med en medieudvikling, hvor der i et voksende omfang produceres til flere distributionsplatforme (fx flere broadcast-kanaler, sociale netværksmedier, VOD) på én gang, bliver forskerens udfordringer i den henseende ikke mindre. Tidsproblematikken er derfor meget tæt og i stigende omfang forbundet med en rummæssig dimension i forbindelse med analysen af produktionsprocesser, der er distribuerede både geografisk og teknologisk. Dernæst vil vi se på, hvordan det at få adgang til at konstruere en analysegenstand også er et spørgsmål om timing. Forskeren skal dels have mulighed for at interagere med sin forskningsgenstand på en tidsmæssigt adækvat måde. Og dette samspil skal kunne iværksættes på et rettidigt og belejligt tidspunkt. Artiklen vil blive rundet af med en diskussion af to forbundne temaer, der angår medieproduktionsforskningens fremtid som medievidenskabeligt forskningsfelt. Det ene tema drejer sig om, hvordan de institutionelle rammer omkring forskningen også har en tidsmæssig dimension. Den har betydning for forskernes mulighed for at få viden om, hvordan og under hvilke vilkår produktionen af medieindhold foregår. Det andet tema drejer sig om, hvordan kvaliteten af medieproduktionsforskningens resultater sandsynligvis kan styrkes ved en mere informeret og strategisk tidsmæssig tilrettelæggelse af selve forskningsprocessen.

Genrer, viden og medierne selv

Som antydnet i præsentationen af Ryfes inspirerende bidrag til at reflektere over tid, og i den forbindelse også rum, i forbindelse med produktionsanalytiske projekter, vil vi lægge ud med at argumentere for, at tidsproblematikken udfolder sig forskelligt afhængig af den genre, der produceres, og hvilket medie, der produceres til. Det har igen konsekvenser for, hvad det er for et tidsproblem, som forskeren *kan* have i forbindelse med at få adgang til den 'kulisse', der er brug for. Adgang til 'kulissen' er afgørende for at kunne svare på de generelle forskningsspørgsmål om, hvordan og under hvilke vilkår medieindhold produceres med valide belæg. Hos Ryfe er interessen for tidsdimensionen, som beskrevet ovenfor, fokuseret på genren journalistiske nyheder og på papiravisen som medie. Det betyder, at der er tale om en relativ kort produktionsproces, der kan iagttages i alle led fra præ- til postproduktion og daglige udgivelser. Især hvis der også fokuseres på produktion af nyhe-

der til netavisen som distributionsplatform med rullende deadline bliver tidsstrukturen endnu mere komprimeret. Genren giver dertil en mulighed for, at forskeren kan udføre observationsstudier over lang tid inden for rammerne af et redaktionslokale med daglige redaktionsmøder. Forskeren kan tilmed forsøge sig som deltagende observatør, hvilket Ryfe beskriver, at han selv gjorde, idet han forsøgte sig med at skrive nyhedstekster (Ryfe 2016, p. 38).

Disse tids- og rummæssige kendetegn gælder dog for en mindre gruppe af genrer og medier. Tids- og rumdimensionen udfolder sig radikalt anderledes i produktionen af eksempelvis en on-air tv-schedule, en mediebegivenhed som OL eller en spillefilm. Tidsmæssigt er produktion af en aftens sendeflade i prime time op til tre år undervejs og foregår parallelt og koordineret i en lang række afdelinger i en medieorganisation (Bruun, 2016a). OL har en fireårig frekvens og tilsvarende planlægningshorisont, men afvikles over tre intense uger og på mange geografiske steder samtidigt (Frandsen, 2003). En spillefilm har ligeledes en meget lang produktionsproces, der begynder med idéudvikling hos individer måske på baggrund af et bogforlæg. Endelig findes der genrer, som er præget af korte tidsligheder, som tilmed må forholde sig til pludseligt opståede hændelser i verden, fx dækningen af en naturkatastrofe eller en terrorhandling. Tid er med andre ord ikke et uniformt problem, men en specifik udfordring afhængig af genren. Om der *kan* opnås adgang til den tids- og rumlige struktur, som produktionerne i de forskellige genrer har, er derfor i første omgang en udfordring for produktionsanalyse som forskningsfelt. Hvis der ikke opnås adgang, kan projektet ikke gennemføres. Hvordan forskeren får adgang til at forstå indholdsproduktion af genrer med eksempelvis meget lange eller meget korte produktionsprocesser og med meget forskellige rummæssige forhold er derfor et teoretisk og metodisk spørgsmål. Det besvares ikke nødvendigvis af, at forskeren selv har masser af tid til at være del af en hel produktionsproces, som er Ryfes antagelse. Det kræver derimod, at der opstilles præcise forskningsspørgsmål, der kan være med til at sætte de metodiske behov og dermed den tidsmæssige investering, der må foretages. Det samme gælder den rummæssige dimension, da der er mange genrer, som netop ikke produceres på én lokalitet, men hvor der er tale om distribueret produktion, der involverer mange lokaliteter. *Hvor* forskeren skal vælge at opholde sig i kortere eller længere tid bliver dermed en udfordring, der heller ikke kan løses med forskningstid ad libitum.

Caldwells *Production Culture. Industrial Reflexivity and Critical Practice in Film and Television* (2008) er et eksempel på et produktionsstudie, som både er foregået over rigtig mange år, og hvor 'lokalitet' er en udfordring, da et signalement af en hel branches produktionskultur er formålet fremfor at få indsigt i, hvordan konkrete produktioner foregår. Data er indsamlet fra 1993 til 2006, dog uden at Caldwell redegør præcist for det faktiske tidsforbrug (ibid., p. 349). De centrale redskaber eller værktøjer til dataindsamling og -generering er observationer på branchemesser og filmfestivaler, interviews med eksklusive informanter suppleret med egen filmproduktion i rolle som producer og instruktør. Endelig indgår omfattende analyser af de tekstlige materialer, der har en paratekstlig relation til de egen-

tlige produktioner. Denne konstruktion af et analyseobjekt er foregået på et hav af 'lokaliteter' på tværs af både de enkelte produktionsvirksomheder og konkrete produktioner (ibid., p. 351). Et andet eksempel på, hvordan forskningsspørgsmål og metodiske værktøjer og dermed den tidsmæssige investering forvaltes, er Redvalls analyse af manuskriptudvikling i den danske filmbranche (Redvall, 2010). Projektet er styret af et ønske om at belyse, hvad der karakteriserer den kreative proces i filmproduktionen med udgangspunkt i systemorienteret kreativitetsteori. Den teoretiske ambition sætter således det metodiske design. Men udfordringen er, at store dele af den produktionsproces kan siges at være en immateriel og mental proces hos specifikke individer. I stedet må en bred vifte af metodiske værktøjer tages i brug til at få disse processer materialiseret og fastholdt som analyserbare data. I Redvalls studie er det casestudiemetoden, der anvendes, hvor to udviklingsforløb følges, som involverer observationer af samarbejdsprocessen, adgang til de forskellige versioner af manuskriptet og interviews med instruktører og forfattere. Trods det snævre fokus på præproduktionen af to film i de tidlige faser, så er 'lokaliteten' så at sige i begrænset omfang ét fysik sted, men i særdeleshed et tekstligt fænomen, som skal analyseres. Den relevante tidlige investering for forskeren er dermed ikke et ophold på et bestemt sted. Redvall har siden anvendt samme teoretiske ramme til en grundig og omfangsrig undersøgelse af DR's tv-drama-produktion (Redvall, 2013). I den undersøgelse var observationsstudier af selve idéudviklings- og manuskriptskrivningsfasen i højere grad mulig, idet DR netop eksperimenterede med det såkaldte 'writers' room' i forbindelse med udviklingen af serien *Borgen*. Dermed var de mere kollektive, kreative processer, som er typiske for tv-produktion generelt, lokaliserede og den tidsmæssige investering var netop at være tilstede på disse møder.

Forskningsspørgsmålet og den teoretiske tilgangsvinkel, der vælges, har dermed en central rolle at spille i forhold til, hvordan tidsproblematikken udfolder sig. Fx kan studier, der ønsker at få grundlæggende viden om et underbelyst eller ikkeanalyseret produktionsområde, have store fordele af brede eksplorative og i den forstand tidskrævende ophold for forskeren i et produktionsmiljø. De såkaldte newsroom-studier er dog en klassisk form for produktionsanalytisk metode i journalistikforskningen og har været anvendt inden for nyhedsforskningen kontinuerligt siden begyndelsen af 1970'erne. Fokus har været på, hvordan rutiner og senere praksisser i nyhedsproduktionen er og forandrer sig, ofte i lyset af nye teknologiske og konkurrencemæssige rammevilkår. Men mange andre tilgangsvinkler er mulige inden for rammerne af produktionsanalyse som forskningsfelt. Studier, der fx trækker på en solid mængde eksisterende forskningslitteratur, kan gå anderledes til værks i et mere teoridrevet studie og med mere fokuserede problemstillinger. Det kan på mange måder reducere behovet for de meget tidskrævende eksplorative tilgange.

Et eksempel på et sådan målrettet og teoridrevet projekt er Steensens analyse af VG's sportsjournalisters brug af chat-forum-applikationen CoverItLive (CIL) på VG Nett og interaktionen med brugerne, mens fodboldtransmissioner sendes på tv (Steensen, 2011). Ambitionen er at afsøge potentielle forandringer i journalistikkens funktioner og forvaltningen af den journalistiske rolle inden for rammerne af en særlig genre og et stofområde, hvor den

journalistiske autoritet interagerer med en modtagerskare med en fanlignende attitude til indholdet. Tidsinvesteringen i studiet var mest af alt at tilegne sig og udvikle en dataindsamlingsmetode og -model samt en tekstanalysemetode til selve interaktionsanalysen. Dette foregik i kombinationer med observation af journalisternes arbejde på sportsredaktionen, mens CIL var i brug, og en række interviews med sportsjournalisterne.

De nævnte eksempler på produktionsanalyser af andre genrer end journalistiske nyheder løser nogle af de tidsproblemer for forskeren, som Ryfe peger på, på måder der er relevante for de tidlige strukturer, der allerede findes i fænomenerne selv og for de forskningsspørgsmål, der stilles. Men forskningsspørgsmål kan også føre til, at tidsproblematikken grundlæggende ændrer karakter. Hvis man eksempelvis er interesseret i historiske udviklinger i en genre, og hvordan disse udviklinger er knyttet sammen med forandringer i en medieorganisations arbejdsprocesser og produktionsvilkår over tid, vil der skulle anlægges et noget andet metodisk set up. Tidsdimensionen handler i en sådan sammenhæng mere om at få rekonstrueret en fortid på et så validt grundlag som muligt. Det kan involvere omfattende arbejde med at skaffe dokumenter og materialer, søge aktindsigt og få adgang i det hele taget til værdifuld dokumentation. I Bruuns produktionsstudie af den danske tv-satires udvikling fra 1968 til 2010 (Bruun, 2011) er det af gode grunde ikke muligt at iagttage selve tekstproduktionsprocessen. Studiet bygger derfor på en omfattende mængde interviews kombineret med en række andre typer af kilder, f.eks. de producerede programmer, som også bliver brugt som afsæt for interviewprocessen. Tekstanalyse af de producerede produkter, hvis de kan skaffes, er dermed et ofte helt nødvendigt værktøj i den metodiske værktøjskasse og en kilde til information om en produktionskulturs udvikling og karakteristika over et længere eller kortere tidsrum, som Ytreberg har argumenteret for (Ytreberg, 2000). Tekstanalysen er samtidig en metode til at forbinde tekst (det der produceres) og kontekst (de rammevilkår der produceres under) på mikro- og mesoniveau. Sammenfattende betyder arbejdet med at rekonstruere en produktionskulturel udviklingshistorie derfor, at tidsinvesteringen hos forskeren ikke nødvendigvis bliver mindre. Men den bliver anderledes sammenlignet med tidsinvesteringen hos forskeren, der følger en produktionsproces ved hjælp af eksempelvis deltagerobservation.

Den mere liberale tilgang til, hvordan produktionsstudier kan forholde sig til det tidskonsumerende observationsstudie-værktøj, og dermed arven fra antropologien og etnografiens metodiske værktøjskasse, hænger også sammen med de forandringer, som medierne selv har undergået. Det er ofte ganske vanskeligt at sige, hvilke dele af det tidlige forløb fra præproduktion til færdigt produkt, der skal fokuseres på, og hvor man som forsker skal eller kan placere sig, når der er tale om det, der kunne betegnes som geografisk distribuerede produktionsforhold. Som nævnt er det for så vidt ikke noget radikalt nyt, idet det har været et vilkår i produktionen af en række genrer. Dog har de langt mere globaliserede produktionsmåder, de såkaldte 'run-away-productions', givet den etnografiske metodes grundantagelse om, at produktionskultur og lokalitet er knyttet sammen, radikalt nye udfordringer. I Vonderaus studie af rekvisitproduktionen og optagelser i den forbindelse til den nye *Star*

Wars-film i 2010 (Vonderau, 2016) fremhæves det, at arbejdet foregik relativt autonomt og stærkt drevet af teknologi, hvor manuskriptet havde mindre betydning (ibid., p. 29). Konkret foregik dette på mange måder uhyre vigtige, kreative arbejder i Barbelsberg-studierne i Tyskland hos et produktionsselskab med speciale i dette arbejde og med en lang erfaring med den slags filmproduktioner, og i samarbejde med en berømt britisk rekvisitmager. Distribution af produktionen af filmens afgørende æstetiske elementer, og scener betød, at det var ganske vanskeligt for Vonderau at afgøre, om dette arbejde var 'above' eller 'below-the-line' i forhold til det kreative forfatterskab over det endelige produkt (Caldwell, 2008) og ikke mindst over ophavsrettighederne til det. Og fremfor alt betød det, at Vonderau måtte revidere sin opfattelse af forholdet mellem produktionskultur og lokalitet: "These observations show that prop making is part of a production culture that is temporal rather than spatial, with processes, tools, languages, communities of practices, and managerial forms of control predicated on time" (ibid., p. 32, vores fremhævelse). Som en konsekvens af en sådan multi-sited-produktionsproces, der involverer en række magtfulde aktører, bliver den tidsmæssige investering en central udfordring for forskeren, som i princippet skal være mange steder i verden samtidig for at kortlægge den kreative produktionsproces. Hos Vonderau er konklusionen da også, at observationsstudiet skal kombineres med en lang række mere mediesystemisk-orienterede og tekstanalytiske analysemetoder.

Disse grundlæggende vanskeligheder for produktionsanalyse som forskningsfelt, der peges på hos Vonderau, er også blevet intensiveret af den stigende vægt, medierne lægger på at udvikle og producere multi-plattformprodukter. Et tv-program produceres eksempelvis ikke længere med tv som 'stand alone'-medie, og indholdsproduktionen af et reality gameshow som *XFactor* foregår i Danmark inden for rammerne af flere medieorganisationer (DR og Facebook), på en række distributionsplatforme (DR1, DR Ultra Websitet, *XFactor*-app'en) på én og samme gang. Denne mere komplekse tidsdimension, og rumdimension, forbundet med multi-plattform produktionsprocesser er også en del af den journalistiske nyhedsproduktion, som udfordrer newsroom-studiernes traditionelle brug af observationsstudiet som metodisk værktøj. Et eksempel på et projekt, der netop forsøger at indfange denne ændring i produktionsformen er Puijks studie af, hvordan den journalistiske produktionsproces i NRK's faktuelle programmer har ændret karakter og hvilke metodiske udfordringer, det giver for forskeren. Han beskriver dels, hvorledes tid og timing er centrale komponenter i produktionsprocessen, når programmer bliver til cross media-produktioner med tidsforskudte leverancer til flere platforme (Puijk, 2007). Dels beskæftiger han sig med en journalistisk produktionsproces, der ganske vist finder sted inden for rammerne af én organisation og en afgrænset geografi, men ikke desto mindre i stigende grad foregår inden for rammerne af computersystemer, og hvor samarbejdet sker via disse systemer – og ikke på fysiske redaktionsmøder. Forskeren må således finde måder, hvorpå det er muligt at forstå, hvad der foregår i digitale netværk og udnyttede data, der er lagret og udvekslet i disse systemer (Puijk, 2008, p. 35). Det giver nogle nye rammer for, hvad det er for en tidsinvestering, der skal foretages af forskeren. Puijk peger på, at adgang til, erfaring

med og indsigt i de digitale produktionssystemer bliver afgørende i kombination med de mere traditionelle former for fysisk tilstedevær i redaktionslokalerne (Puijk, 2008, p. 37).

Timing – et spørgsmål om samspil

Den anden dimension af tidsproblematikken, som kan være afgørende i produktionsstudier og i forhold til den centrale udfordring med at opnå adgang, er, hvad vi i det følgende vil kalde *timing*. Timing er et kvalitativt begreb, som vi i denne sammenhæng vil bruge til at belyse, hvordan de metodiske udfordringer angående tid også har en interaktionsmæssig dimension. Nogle af udfordringerne i medieproduktionsanalyse som tilgang drejer sig nemlig om at få et meningsfuldt samspil med det felt, som skal undersøges. Begrebet timing bruger vi som en samlende metafor til at beskrive nogle af de problemer, der kan være forbundet med at få kontakt og komme i interaktion med miljøer, som ofte fungerer i helt andre tidsdynamikker end universitetet og forskningsverdenen.

Timing er et begreb, der anvendes i ret forskellige sammenhænge som fx musik, comedy, dans, teknik, og politik, hvor det dækker over lidt forskellige aspekter og ofte anvendes normativt. Man kan have god eller dårlig timing. Timing kan ifølge Politikens Fremmedordbog dels være udtryk for, at man tager tid på fremførelsen af en præstation – fx ved hjælp af et stopur. Dels kan det være "udtryk for det at vælge eller have sans for at vælge præcis det rette tidspunkt for en handling eller en replik". Det er den sidste betydning, der er relevant for os. Brugen af begrebet og eksisterende definitioner afspejler endvidere, at timing både har en performativ og en strategisk dimension.

Den *performative* dimension kommer frem, når man benytter timing som begreb i forhold til kunstarter som musik, comedy og dans. Her bruges det til at beskrive synkroniseringer og gensidig tilpasning af handlinger hos en gruppe af samarbejdende individer. Timing angår i denne sammenhæng i tidens sekventielle dimension, og der er fokus på individers evne til at indgå i et sekventielt samspil i produktion af et fælles performativt udtryk. Timing drejer sig her om tempo, rytme og disponeringer af øjeblikket i det tidsmæssige flow – i samspillet med andre. Alt sammen med henblik på at opnå et særligt resultat i en samlet fremførelse.

Den vellykkede medieproduktionsanalyse forudsætter, at forskeren kan agere på tidspunkter og måder, der er adækvate med den indlejrede tidslighed i hele produktionen eller de delprocesser i produktionen, som man er særligt interesseret i. Det handler om at time sine handlinger over tid, så man opleves som en kvalificeret og relevant samarbejdspartner. Hvis det lykkes, opstår der en erkendelsesmæssigt frugtbar interaktion med feltet, hvor analysegenstanden kan konstrueres. Hvis ikke det lykkes, kan det blive sværere at få det, som Helland (1993) har betegnet 'udvidet adgang'. Herved forstår han den proces, hvor en medieorganisation og dets medarbejdere åbner sig i mere udstrakt grad for forskeren og begynder at informere mere righoldigt om processerne. For forskeren, der gerne vil have adgang til en bestemt medieproduktionsproces – eller dele heraf – er det afgørende at

kunne tilpasse sig miljøernes egne tidsrammer, tempo og rytmer. Det er med andre ord ikke forskerne, men analysegenstanden, der sætter rammerne for forskningen og forskerens ageren i forhold til feltet.

Og når forskeren skal time sin interaktion, det vil sige planlægge, hvornår, hvor ofte og hvordan han eller hun skal være aktiv i forhold til sit felt, spiller genremæssig variation helt oplagt også en rolle. Som vist i det foregående afsnit, er genrer forbundet med forskellige tidlige processer, som det kan være mere eller mindre udfordrende at komme ind i eller 'komme i sync' med. Nyheder produceres fx 24/7 i meget faste produktionsmæssige rutiner, der groft sagt gentages på daglig og/eller ugentlig basis året rundt. Selvom der i nogle sammenhænge er et element af sæsonudsving i produktionsprocesserne, udgør nyhedsgenrens regelmæssighed og høje produktions- og distributionstempo rent strukturelt et godt, stabilt udgangspunkt for at tilrettelægge undersøgelser. Der er en vedvarende strøm af aktiviteter og handlinger med faste, genkendelige rytmer, som forskeren derfor i princippet kan koble sig på og forlade igen.

Der knytter sig et lignende men samtidig ganske anderledes moment af gentagelse til en beslægtet faktuel genre – nemlig mediers dækning af store årligt genkommende sportsbegivenheder som fx cykelløbet, *Tour de France*, eller tennisturneringen i Wimbledon (Frandsen, 2017). Men her er der i tv's tilfælde tale om, at produktion, postproduktion og distribution/udgivelse tidsmæssigt falder sammen. Begivenheder og dækning bliver afviklet i en meget intensiv men kortvarig tidsperiode. Men det sker på baggrund af en langvarig og geografisk distribueret præproduktionsfase. *Tour de France* har fx en planlægningshorisont på to år og implicerer et omfattende netværk af aktører, der blandt andet rummer forskellige lokale myndigheder i værtsbyer, internationale sportsorganisationer, fransk tv og arrangøren, Amaury Sport Organisation (Palmer, 2010). Adgangsmæssigt har disse begivenheder en mere eksklusiv karakter end de daglige nyhedsproduktioner hos dagspressen, radio og tv. Både fordi der fx kun findes det ene *Tour de France*, og de personer, som kan give adgang til det, som Puijk (2000) har kaldt internationale topsportsbegivenheders 'kerneproduktion', er få men meget magtfulde (Palmer, 2000). Og sidst men i denne sammenhæng måske mest vigtigt, så afvikles begivenheden kun én gang årligt. Her er timing i høj grad et spørgsmål om at få startet sin forskningsproces, så man kan ramme relevante begivenheder i præproduktionsfasen, og derpå kan tilsidesætte alle andre aktiviteter og gøre intense iagttagelser fra relevante udvalgte positioner i en meget koncentreret periode. Hvis ikke det lykkes at få adgang på det rette tidspunkt i processen, må man vente et år inden en ny cyklus byder sig til, hvis det er det samlede processuelle forløb, som man er interesseret i.

Et tredje eksempel er produktion af audiovisuel fiktion, som også har en lang præproduktionsperiode, og hvor der arbejdes mentalt, individuelt og måske i små grupper med manuskriptskrivning. Men hvor der så produceres og postproduceres i meget koncentrerede perioder for at udnytte et meget omkostningstungt produktionsapparatet maksimalt. For Waade (2013) viste de skrappe tidsrammer under produktionen sig ved, at hun i et studie af locations' betydning på produktionen af tv-krimiserien *Wallander* ikke lykkedes

med at få interview med helt centrale aktører. Og de personer, som var direkte knyttet til det lokationsmæssige aspekt under selve produktionen ('location-manager' og 'location scout'), viste sig ikke at kunne bidrage med de *forklaringer*, som hun egentlig var interesseret i. Waade betoner selv, at hun havde tidsmæssige begrænsninger i studiet, og påpeger endvidere, at målet ikke var at lave et egentligt etnografisk studie af produktionsprocesserne. Men hun understreger faktisk betydningen af og vanskeligheden ved timing, da hun må notere sig, at "de tidspunkter og de situationer, hvor beslutninger og idéer i forhold til location manifesterer sig, kan være svære at forudsige og typisk finder sted tidligt i processen." (Waade, 2013, p. 60).

Det afgørende ved timing som performance er, at forskerens tidslighed skal være tunet ind på de relevante, tidsmæssige mønstre, der karakteriserer produktionsmiljøerne og de indlejrede genremæssige rutiner. Det handler om at kunne performe en adfærd over for sit felt, som både giver svar på det forskningsspørgsmål, man har, og samtidig overbeviser aktørerne i feltet om, at det er værd at lukke forskeren ind. Og det er lettere sagt end gjort. Ofte vil forskeren dog trække på en ikkeartikuleret genremæssig viden om de pågældende genrer og miljøer. Eller forskeren har kunnet finde nogle orienteringspunkter i eksisterende litteratur, som betyder, at vedkommende intuitivt gør det rigtige på det rigtige tidspunkt. Men man kan som i Waades eksempel være udfordret af, at der simpelthen ikke er eksisterende viden at trække på i forhold til forskningsspørgsmålet. Og man kan, selvom man har masser af viden at trække på, alligevel komme galt af sted, fordi der er opbrud og forandringer. Puijk (2008) beskriver fx, at han dukkede op på forkerte tidspunkter undervejs i sit feltarbejde på en nyhedsredaktion. Dette var den lidt triste konsekvens af, at tidsstrukturer på en produktion er blevet mere ustabile, når aftaler ubesværet kan ændres via digitale informationskredsløb, som forskeren ikke nødvendigvis har adgang til.

Timing har også en *strategisk* dimension, hvor det handler om belejlighed og rettidighed af et forskningsprojekt set i forhold til en bredere kontekst. At kende genrer og produktionsmiljøers indbyggede tidsrutiner er nemlig ikke nok til at sikre sig adgang. Medieorganisationer lever i tæt samspil med en omverden, som er af både politisk, økonomisk, teknologisk og kulturel beskaffenhed, og for forskere udgør det et grundvilkår, som kan være ret afgørende for, om man får adgang. Ryfe angiver forandringer i konteksten som en del af forklaringen på, at der generelt kommer færre tidskrævende etnografiske studier. Konkurrencen og presset på de producerende levner mindre tid til, at man også kan hjælpe forskere. Selv blev han nægtet adgang til en avis' nyhedsredaktion med henvisning til det øgede pres omkring produktionen: "We are fighting for our lives here, and we don't need some one watching over our shoulders as we do" (Ryfe, 2016, p. 41). Pointen er ifølge ham, at det grundlæggende opleves som risikofyldt at lukke en forsker ind, og i kriser bliver risikovilligheden mindre.

Vi mener, at der i de professionelle medieproducenters oplevelse af forskere som farlige tidsrøvere er tale om et grundvilkår, som det i mange tilfælde kan være vanskeligt at gøre noget ved. Og man bør nok grundlæggende spørge sig selv, hvordan man som forsker selv

ville have det med at blive observeret i sit daglige arbejde af én eller flere udefrakommende, selv med nok så ædle motiver. Men der er også en del tilfælde, hvor det er lykkedes forskere at få adgang netop i perioder præget af krise og forandring. Kriser kan således også være befordrende for, at produktionsmiljøer lukker sig op for forskere, hvis der er indflydelsesrige personer i medieorganisationen, der kan se, at forskerens spørgsmål er relevante, eller at projektet kommer på et belejligt tidspunkt og flugter godt med organisationens egne behov. Bruuns studie af TV 2s produktion af on-air scheduling og continuity er et aktuelt eksempel herpå (Bruun, 2016a). Her blev forskeren ikke bare anskuet som en farlig tidsrøver, men fik en rolle som refleksionsredskab for det undersøgte miljø, fordi forskningsspørgsmålet var tæt på aktuelle tematikker internt i organisationen. Det betyder ikke, at forskeren og medieorganisationen skal dele interesser, men man skal være i sync., når det angår grundopfattelser i forhold til den produktion, som det hele handler om. Det kan være en enighed om, at satire har en vigtig samfundsmæssig funktion, når man vil have adgang til produktion af satire, eller det kan være en fælles forståelse af et OL som en rituel begivenhed, når det angår et studie af produktion af OL dækning (se Bruun, 2011, og Frandsen, 2003). Under alle omstændigheder er det et grundvilkår, at for at gå adgang til sin forskningsgenstand skal man som forsker være i stand til at etablere en relation til de relevante miljøer og personer på det rigtige tidspunkt. Det vilkår betyder, at nogle forskere bevidst dyrker og vedligeholder langvarige bekendtskaber med centrale personer i mediebranchen. Simpelthen for at holde 'døren på klem' i forhold til fremtidige forskningsprojekter og de nødvendige eksklusive informanter (Bruun, 2016b). En strategi, som på den ene side kan være meget givtig, men på den anden side indebærer en principiel risiko for at miste selvstændig analytisk distance og skarphed.

Adgang gives altid af bestemte personer, men en grundlæggende forudsætning for det er timing i strategisk forstand, hvor det gælder om at have kvalificeret viden om den aktuelle kontekst, der omgærder enhver form for medieproduktion, og at kunne udnytte denne viden intuitivt eller bevidst til at forsøge at få adgang. Muligheden for at få adgang og få pressede medieproduktionsmiljøer til at bruge tid og ressourcer på at lukke en forsker ind, bliver større, når miljøerne selv kan se et perspektiv i samarbejdet. God timing handler derfor om at kunne aflæse denne kontekst og udnytte det til at 'slå til' på et bestemt tidspunkt.

Forskningens vilkår og medieproduktionsanalyser i fremtiden

Som afslutning på vores diskussion af tid og timing i et metodisk perspektiv på produktionsanalyse som forskningstilgang vil vi vende tilbage til Ryfes bekymring for forskningens kvalitet, når der mangler tid. Det er den grundlæggende og yderst relevante bekymring, som nærer hele hans interesse for omfanget af tidsinvesteringen. En væsentlig pointe hos ham er, at det ikke blot er forandringer i mediemiljøet, som vi har drøftet i detaljer ovenfor, der truer kvaliteten. Det gør forandringer i forskningens egne institutionelle rammer

i meget høj grad også, da de forårsager et faldende tidsforbrug i feltet. At universitetsforskere er pressede tidsmæssigt ser ud til at være en både aktuel og international tendens. Et voksende arbejdspress i forhold til undervisnings- og uddannelsesopgaven og konstant skærpede krav til publikationsvirksomheden er den virkelighed, mange universitetsansatte forskere oplever i disse år. Vi mener dog ikke, at de forandrede vilkår nødvendigvis vil medføre en stærk bremse for yderligere udvikling af et aktuelt ekspanderende forskningsfelt. Men presset på forskerne betyder netop sammen med det forhold, at produktionsprocesserne bliver mere komplekse, at der især er to forhold, som man bør være særlig opmærksom på.

Først og fremmest er der et reelt dilemma mellem presset på forskerens tid og problemet med at få adgang. Det betyder, at forskeren skal afstemme to forhold i timingen af sin forskningsproces: hvornår påbegynder man processen med at forsøge at få adgang, og hvor lang tid bruger man forinden på forberedelse af projektet ved at akkumulere viden om feltet. Hvis man ikke får adgang, nytter forberedelsen jo ikke noget. Og hvis man ikke har forberedt sig, bliver det vanskeligere at få adgang og at bidrage med kvalitativ, vigtig ny viden. Faren er her, at man har for travlt, får adgang lidt for tidligt og reelt kommer mindre forberedt ud. Projektets empiri er i den situation i fare for at blive en lidt naiv, alt for eksplorativ akkumulering af viden. Dette går ikke længere i et forskningsfelt, der for længst har mistet sin status som jomfrueligt land og er godt i gang med at blive et veletableret vidensfelt. Måske behøver produktionsanalyser af netop den grund ikke nødvendigvis at være så ekstremt tidskrævende set i forhold til andre former for omfattende empirisk forskning inden for medievidenskaben. Som vi ovenfor har argumenteret for, er den tidskrævende etnografiske metode ikke den eneste tilgang til at arbejde empirisk med medieproduktionsprocesser, og væksten i det produktionsanalytiske forskningsfelt betyder, at det bliver lettere at trække på eksisterende forskningsresultater, der kan støtte mindre tidskrævende arbejdsformer. Medieforskeren, der arbejder med medieproduktionsanalyse, bør definere sin faglighed mere uafhængigt af arven fra antropologien, idet relationen til forskningsfeltet er forskellig. Medieforskere, der bevæger sig ud blandt medieproducenter, befinder sig som udgangspunkt *ikke* i en kultur, der er radikalt fremmed for forskeren på samme måde, som den antropologen møder. Antropologen er ofte langt væk fra vedkommendes vanlige kulturelle hemisfære og skal ideelt set være i stand til fx at forstå fremmede sprog, fortolke handlinger og artefakter i kulturer, der netop er fremmedartede. Selvom medieforskeren ikke er fortrolig med konkrete ritualer og handlinger i en specifik medieorganisation eller inden for en specifik institutionel ramme, vil vedkommende fx ofte være bekendt med de genrebestemte forventningshorisonter, der guider meget arbejde med at producere medieprodukter. Forskeren kender tilmed de producerede produkter/artefakter både fra et modtagerperspektiv og fra et professionelt mediefagligt perspektiv. Medieforskeren deler desuden ofte faglige interesser, evt. uddannelsesmæssig baggrund og muligvis også netværk med personerne fra mediebranchen, og der er derfor tale om et møde mellem professionelle interesser og vidensregimer. Forskerens professionelle interesse er at forstå de

arbejdsprocesser og professionskulturer, der udfolder sig og skabes inden for institutionelle og organisatoriske rammer og knytter sig til arbejdet med at producere medieprodukter. Produkter, som formodes at have både social, kulturel og politisk betydning i det samfund, der bruger dem. Interessen er dermed ikke en bred antropologisk interesse for menneskets kulturelle og sociale liv, men en relativt afgrænset og præcis interesse. Disse grundlæggende forskelle gør, at den prototypiske medieproduktionsanalytiker og etnografen ikke behøvet at arbejde ens, og det betyder, at mindre tidskrævende metoder og arbejdsformer ikke nødvendigvis udgør en kvalitetsmæssig trussel mod forskningen.

Det leder os over til et andet centralt forhold. De forandrede forhold i mediemiljøerne, hvor produktionsprocesserne bl.a. bliver mere komplicerede, betyder, at det er vigtigt at anerkende, at medieproduktionsanalysen fremover ikke blot skærper kravene til forskerens tidsinvestering, afgrænsning og metodiske valg. Det bliver også vigtigere end nogensinde at kunne trække på det videns-regime, som reelt er blevet bygget op gennem mere end tre årtier. Selvom der ikke er begået forskning i lige netop det konkrete fænomen, som man er interesseret i, kan bredere orienteringer i genreudviklinger og historiske forandringer omkring genren være højrelevante – og skærpe kvaliteten i de mere specifikke spørgsmål, man ønsker at stille i et nutidigt projekt. Samtidig betyder de ændrede omstændigheder i forsknings- og medie miljøer, at det også kan være nødvendigt at genoverveje og diskutere selve forskerrollen. Den stærkt individualiserede forskerrolle som forestillet udgangspunkt for at lave medieproduktionsstudier *kan* være med til at forstærke tidsproblematikken. Dette gælder ikke mindst i de empiriindsamlende faser af et projekt, hvor vi mener, at kollektive indsamlinger kan være både fuldt ud forsvarlige til at besvare *nogle* forsknings-spørgsmål og medvirke til at løse nogle af problemerne med tidspres. Og helt specifikt vil det kunne medvirke til at afhjælpe nogle af de udfordringer, som forskere i tiltagende grad møder, i takt med at geografisk distribuerede produktionsformer vinder frem. Den vidensbank, som man får bygget op her, kan danne basis for, at der kan stilles mere målrettede forskningsspørgsmål. Det er dog også en særlig viden, som ikke er karakteriseret ved den dybde, der skabes individuelt over tid. Dens styrke ligger i bredden og i det komparative, og det er en viden, der ikke er ringere, blot anderledes. Det er formentlig den form for viden, som især vil kunne dyrkes og komme i højsædet, hvis forskningsprocessen også blev distribueret. De kollektive dataindsamlingsmetoder, der måske også inddrager de studerende i forskningsprocessen, er faktisk kendt siden dansk medievidenskabs grundlæggende år i 1970'erne. Det var f.eks. arbejdsformen bag bogen fra 1978, der hed *Ikke et ord om ytringsfrihed. Rapport om journalisters arbejdsvilkår på danske dagblade*. Projektet bag bogen fokuserede på, hvordan den danske dagspresse fungerede og socialiserede sine medarbejdere ind i en professionskultur. Materialet til store dele af bogen var dagbøger skrevet af studerende på DJH – i dag DJMX, mens de var i praktik på de danske dagblade. At det på den måde kan siges at blive en fremtidsmulighed for forskningsfeltet i 2010'erne knap 40 år senere og af nogle andre grunde er på mange måder tankevækkende.

References

- Andersen, E. mfl. (1978) *Ikke et ord om ytringsfrihed. Rapport om journalisters arbejdsvilkår på danske dagblade*. Aarhus: Modtryk.
- Bruun, H. (2016a) Producing Continuity in Digital Television: A Theoretical approach. Paper, *Media Industries and Cultural Production Section, ECREA-Conference, Prag, 9.-12. november*.
- Bruun, H. (2016b) The Qualitative Interview in Media Production Studies, in Paterson, C., Lee, D., Saha, A. & Zoellner, A. (2016) (eds.) *Advancing Media Production Research. Shifting Sites, Methods, and Politics*. London: Palgrave.
- Bruun, H. (2011) *Dansk tv-satire. Underholdning med kant*. København: Books on Demand.
- Bruun, H. (2010) Genre and Interpretation in Production – A Theoretical Approach. *Media, Culture & Society*, 35(5).
- Bruun, H. & Frandsen, K. (2007) (eds.) *TV-produktion – nye vilkår*. Frederiksberg: Samfundslitteratur.
- Caldwell, J.T. (2008) *Production Culture. Industrial relexivity and critical practice in film and television*. Durham: Duke University Press.
- Frandsen, K. (2017) Tour De France: Mediatization of Sport and Place, in Wenner, L.A. & Billings, A. (eds.) *Sport, Media and Mega Events*. Routledge.
- Frandsen, K. (2007) Produktionsanalyse: teoretiske og metodiske problemstillinger, in Bruun, H. & Frandsen, K. (2007) (eds.) *TV-produktion – nye vilkår*. Frederiksberg: Samfundslitteratur.
- Frandsen, K. (2003) Globalisation and Localisation – TV Coverage of the Olympic Games in Sydney 2000, in Hjarvard, S. (ed.) *Media in a Globalised Society*. København: Museum Tusulanum.
- Helland, K. (1993): *Public service and commercial news. Contexts of Production, Genre Conventions and Textual Claims in Television*. Report No. 18. Department of Media Studies, University of Bergen.
- Hesmondhalg, D. (2006) (ed.) *Media Production*. Maidenhead: Open University Press.
- Hesmondhalg, D. & Baker, S. (2011) *Creative Labour. Media work in three cultural industries*. London: Routledge.
- Mayer, V., Banks, M. & Caldwell, J.T. (2009) (eds.) *Production Studies. Cultural Studies of Media Industries*. New York: Routledge.
- Palmer, C. (2010) 'We close towns down for a living' : spatial transformation and the Tour de France. *Social and Cultural Geography*, 11, 865-881.
- Palmer, C. (2000) Spin doctors and sportsbrokers: Researching elites in contemporary sport – a research note on the Tour de France. *International Review for the Sociology of Sport*, 35, 364-377.
- Paterson, C., Lee, D., Saha, A. & Zoellner, A. (2016) (eds.) *Advancing Media Production Research. Shifting Sites, Methods, and Politics*. London: Palgrave.
- Politikens Fremmedordbog*. København: Politikens Forlag.
- Puijk, R. (2007) Time and Timing in Cross_Media Production: A Case Study from Norwegian Television, in Lekakos, G., Chorianopoulos, K. & Doukidis, G. (eds.) *Interactive Digital Television: Technologies and Applications*.
- Puijk, R. (2008) Ethnographic Media Research in a Digital Environment, in Paterson, C. & Domingo, D. (eds.) *Making Online News. The Ethnography of New Media Production*. New York: Peter Lang. London: IGI Publishing.
- Redvall, E.N. (2010) *Manuskriptskrivning som kreativ proces: De kreative samarbejder bag manuskriptskrivning i dansk spillefilm*. Ph.d.-afhandling, Københavns Universitet.
- Redvall, E.N. (2013) *Writing and Producing Television Drama in Denmark. From the Kingdom to The Killing*. London: Palgrave.

Article: Tid og timing

- Ryfe, D. (2016) The Importance of Time in Media Production Research, in Paterson, C., Lee, D., Saha, A. & Zoellner, A. (2016) (eds.) *Advancing Media Production Research. Shifting Sites, Methods, and Politics*. London: Palgrave.
- Steensen, S. (2012) Conversing the Fans. "Coveritlive" and the Social Function of Journalism, in Krøvel, R. & Roksvold, T. (eds.) *We Love to Hate Each Other. Mediated Football Fan Culture*. Gøteborg: Nordicom.
- Ytreberg, E. (2000) Notes on Text Production as a Field of Inquiry in Media Studies. *Nordicom Review*, 21(1+2).
- Vonderau, P. (2016) How Global is Hollywood? Division of Labor from a Prop-Making Perspective, in Banks, M., Conor, B. & Mayer, V. (eds.) *Production Studies, the Sequel. Cultural Studies of Global Media Industries*. New York: Routledge.
- Waade, A. (2013) *Wallanderland. Medieturisme og skandinavisk tv-krimi*. Aalborg: Aalborg Universitetsforlag.

Hanne Bruun
Associate Professor, Ph.D.
Department of Media and Journalism Studies
School of Communication and Culture
Aarhus University

Kirsten Frandsen
Associate Professor, Ph.D.
Department of Media and Journalism Studies
School of Communication and Culture
Aarhus University